

Siuntion
seurakunnat
Sjundeå
församlingar

St. Petri kyrkan i Sjundeå (1480-talet)

Man antar att det funnits en tidigare träkyrka på den plats där Sjundeå kyrka nu står. Sjundeå kyrkas sakristia, som eventuellt hade byggts redan på 1300-talet kan ha fungerat som kapell, innan den nuvarande kyrkan byggdes intill den och då fick den äldre delen en ny funktion som sakristia.

Både sakristian och ett vapenhus, som befann sig vid nuvarande kyrkans södra vägg, revs i början av 1800-talet.

Sjundeå kyrka byggdes, enligt de senaste forskningsrönen, på 1480-talet, som en katolsk kyrka. Kyrkan har fyra gånger härjats av eldsvåda (1526, 1617, 1823 och 1891). På 1820-talet gjordes stora ändringar på den gamla kyrkan, bl.a. revs sakristian och vapenhuset och fönstrena förstörades. Efter branden 1891 fick kyrkan sitt nuvarande plåttak.

Den finskspråkiga befolkningen ökade i antal och 1686 beslöt man att bygga en helt skild kyrka för de finskatalande sjundeåborna. Den finska kyrkan var en stor träkyrka på östra sidan om stenkyrkan. Kyrkan var en rektangelformad byggnad i stock med två fönster på vardera långsidan samt ett korfönster och framför ingången i väster fanns ett litet vapenhus. Man flyttade över kyrkoinventarier till finska kyrkan i takt med att stenkyrkan förärades med nya kyrkliga föremål. Då kyrkan i slutet av 1800-talet inte längre ansågs behövas, såldes den på auktion och revs 1881.

Under stora ofreden (1713-1721) härjades kyrkan av ryssarna. Kyrkklockorna och allt av värde försvann. Kyrkoherden och kaplanen flydde till Sverige, endast adjunkten stannade kvar. Först på 1730-talet kunde kyrkan börja rustas upp efter stora ofreden.

1970 renoverades kyrkan, resterna av dem som i århundraden begravts under kyrkgolvet samlades ihop och begrovs på nytt i en grav på norra sidan om kyrkan. Kyrkan fick ett nytt värmesystem och ny orgel. 2010 rengjordes kyrkans väggar och valv och nya värmeelement installerades.

Kyrkans inventarier

1. Predikstolen

Den nuvarande predikstolen är en kopia av den så kallade Henrik Flemings predikstol i Åbo domkyrka. Ägaren till Sjunby gård, baron Ernst Johan Creutz, ville hugfästa sitt minne och skänkte predikstolen till kyrkan 1689. Kyrkans mest värdefulla predikstol donerades 1625 av Åke Henriksson Tott och hans moder fru Sigrid Vasa (dotter till kung Erik XIV och Karin Månsdotter) vilka då innehade Sjunby. Delar av denna predikstol finns ännu till påseende vid kyrkans bakvägg. De tre vapnen är räknat från vänster till höger: Karin Månsdotters vapen, Tottska vapnet och Vasa-vapnet. Ett vapen, Horn af Kanckas fattas.

2. Altartavlan

År 1773 donerade friherre Reuterholm till kyrkan den altartavla som ännu idag pryder kyrkan, han skänkte också nattvardssilver som erkänsla för erhållet gravrum i kyrkan (den nuvarande sakristian inklusive källarrum). Tavlan som är av okänd konstnär föreställer Jesus i Getsamane.

3. Sakristian

Släkten Reuterholm lät mura gravkammare och gravkapell i kyrkans nordöstra hörn som ersättning för donationerna (se ovan). Efter 1808-1809 års krig då Finland kom under ryskt styre lämnade Reuterholms landet och flyttade till Sverige 1815. De tog med sig gravkapellets prydnader och kistorna från gravkammaren. Minnestavlan ovanför gravkapellet blev kvar, då den inte kunde lösgöras. Efter branden 1823 då den gamla sakristian förstördes (se ovan), beslöts det att inreda Reuterholmska gravkapellet till sakristia. Den nuvarande sakristian är alltså Reuterholms förra gravkapell. Gravkammaren under sakristian står idag tom.

4. Begravningsvapen

Alla begravningsvapen utom tre har blivit förstörda. De som finns kvar är (Ernst Johan Creutz på vänstra) Creutzska vapnet på norra väggen och Otto Krebs vapen på den södra väggen.

5. Dopfunten

Eric Flemings (död 1548) till Svidja änka, Hebla Siggesdotter Sparre skänkte dopfunten till kyrkan 1550. Dopfunten är av kalksten och gjord av stenhuggare Tomas Tomason, vars namn finns inhugget på fotstycket. Runt dopfunten kan läsas: Eric Fleming Riddere och Hebla Siggesdotter 1550. I sockeln är inhugget namnen Iachi Fleming, Clas Fleming. Clas Fleming (Svedjeklas, sotnäsa), som innehade Svidja gård är känd i historien från klubbekrigets dagar (1596-97).

6. Takmålningarna

Efter det att valven murats uppfördes 1510-talet tak- och väggmålningar i för tiden typisk stil. Under upplysningens tidevarv på 1700-talet överkalkades målningarna. År 1938 knackades åter fram så mycket som möjligt av de medeltida målningarna.

7. Orgeln

Sjundeå kyrka fick sin första orgel 1786 och blev därmed bland de första kyrkorna på den finländska landsbyggden som hade orgel. Kung Gustav III godkände anskaffningen och orgeln byggdes av Orgelbyggare Svahn. Den nuvarande orgeln är kyrkans tredje och byggdes 1971 av Paul Ott, Göttingen.

8. Klockstapeln

Klockstapelns stenfot är troligen från 1300-talet och således den äldsta bevarade delen av kyrkan. Den byggdes troligen samtidigt som det första kapellet. Överdelen i trä har förstörts flera gånger. Tornets två klockor är från 1726-29. Klockstapelns nuvarande utseende härstammar från 1905.